

Խմբագրատան հասցէ՝

Պէյրութ. Նահր Իպրահիմ փ.,
Թեքէան Կեդրոն, 2-րդ յարկ, ԺըմէյզիԵրեւան. Մամուլի շէնք, Հիմնական
Մասնաշէնք, 2-րդ յարկ, 213ա,
Արշակունեաց 2

Շաբաթ 24.09.2022

85րդ Տարի, թիւ 94 (22,564)

1500 Լ.Ո. / 8 Էջ

© zartonkadl@gmail.com

+961 1 444225
+961 81 306 447www.zartonkdaily.net
facebook.com/zartonkdaily

P.O.BOX 11-617 Beirut-Lebanon

Տեսանկիւն

Պէտք ՉԷ Խաղաղութեամբ Ննջել,
Այլ Պէտք Է Ապրիլ՝ Պայքարելով

Տեղական կառավարումը կը սահմանուի որպէս տեղական մակարդակով հաւաքական գործողութիւններու ձեւակերպում եւ իրականացում: Ան շատ կարեւոր հաստատութիւն է, որովհետեւ Տեղական ինքնակառավարման մարմինները կրնան նախաձեռնել տուեալ համայնքի մը տնտեսական ծրագրաւորման ու զարգացման ջանքերը:

Տեղական կառավարման կատարելագործումը կենսական գործիք է՝ երաշխաւորելու համայնքի մը խաղաղութիւնը, խթանելու տնտեսական զարգացումը, առաւելագոյնի հասցնելու վարչական արդիւնաւէտութիւնը եւ ապահովելու ընկերային համարկումը (սոցիալական ներառում) եւ բնապահպանական կայունութիւնը: Կապիւնք դաժան եւ անհասկնալի օրեր: Մենք այսօր ազգովին կը դիմակայենք մեր հայրենիքին անկախացումէն ի վեր ամենադժուար պատմական ժամանակահատուածը, մինչ մենք, Հայաստանի շատ մը շրջաններուն մէջ կայանալիք Տեղական Ինքնակառավարման Մարմիններու (ՏԻՄ) ընտրութիւններու շեմին ենք: ՀՀ Կեդրոնական ընտրական յանձնաժողովին համաձայն վաղը՝ 25 Սեպտեմբերին Հայաստանի Հանրապետութեան 18 տարբեր համայնքներու մէջ նշանակուած են տեղական ինքնակառավարման մարմիններու ընտրութիւններ: Արդարեւ Տեղական ինքնակառավարման մարմիններու ընտրութիւններ պիտի կայանան Արագածոտնի մարզի Ալագյազ, Ծաղկահովիտ, Թալին. Գեղարքունիքի մարզի Ծամբարակ. Լոռիի մարզի Գյուլագարակ, Ալավերդի, Լոռի Բերդ, Տաշիր. Կոտայքի մարզի Չարենցաւան, Ակունք, Բիւրեղաւան, Զրվէժ. Շիրակի մարզի Անի. Սիւնիքի մարզի Սիսիան, Զաքարան. Վայոց Ձորի մարզի Արենի, Եղեգիս. եւ Տավուշի մարզի Բերդ համայնքներուն մէջ:

Սեպտեմբերի 13-ին մեր ժողովուրդին թշնամին մեր երկրին վրայ դարձեալ յարձակելով խլեց լաւագոյն հայորդիներուն կեանքը: Մեր երկրին գերիշխան սահմանները անգամ մը եւս խախտուեցան: Այս պայմաններուն տակ Հայաստանի իշխանութիւնները չէղարկեցին կամ չյետաձգեցին վաղը՝ Սեպտեմբերի 25-ին կայանալիք տեղական ընտրութիւնները: Իշխանութիւն ըլլալու հանգամանքով պատկան մարմինները տեսականօրէն ապահոված ըլլալով պետական համակարգի պաշտօնէութեան ծայրերը, առիթը չուզեցին տալ իշխանական ցանկերուն դէմ ընտրապայքար մղող կողմերուն քարոզարշաւներ յաջողցնել խաղաղ պայմաններու մէջ:

Վերոյիշեալը յաւելեալ պատճառ մըն է, որ իրենց համայնքին մէջ փոփոխութիւն տեսնել ցանկացող քաղաքացիներ աւելի եւս պարտաւոր զգան վճռակամութեամբ իրենց մասնակցութիւնը բերելու վաղուայ ընտրութիւններուն:

Ատենն է, որ մեր ժողովուրդը աւելի եւս արժեւորէ տեղական ինքնակառավարման մարմիններու կարեւորութիւնը եւ իր գործնական մասնակցութիւնը բերէ համայնքներու զարգացման գործին մէջ: Այս բանը նաեւ կարեւոր գործօն է բոլոր անոնց համար, որոնք իշխանափոխութիւնը կարեւոր կը նկատեն այսօր:

Շաբ. Էջ 02

Լիբանանեան Լուրեր

Թրիփոլիէն Ճամբայ Ելած Եւ Խորտակուած
Նաւուն Չոհերուն Թիւը Հասաւ 77-ի.
Թրիփոլին Սուգի Մէջ

Մինչ քաղաքական գետնի վրայ երկրին պատասխանատուները նախագահ-նախագահ կը խաղան ժողովուրդը շեղելով տնտեսական ցաւոտ իրավիճակէն, երրորդ անգամը ըլլալով Թրիփոլի քաղաքէն քաղաքացիներ դէպի եւրոպական ափեր տանող լաստանաւ մը ջրամոյն կը դառնայ:

Վերջին տուեալներուն համաձայն Սուրիոյ Թարթուս քաղաքի ափերուն խորտակուած նաւուն մէջ եղող քաղաքացիներուն 77-ին դիակները գտնուած են:

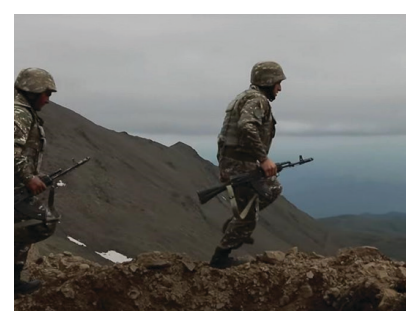
Կը հաղորդուի նաեւ, որ կան տասնեակ կորսուածներ, իսկ տասն աւելի քաղաքացիներ բուժում կը ստանան:

Մինչ գոհուածներուն մասին լուրեր շրջան կ'ընէին Թրիփոլի քաղաքին մէջ երեկ սուգի մթնոլորտ մը տիրած է եւ կարգ մը շրջաններու մէջ ալ եղած են բողոքի հաւաքներ:

Հայկական Լուրեր

Ատրպէյճան Երեկ Առաւօտ Դարձեալ Խախտեց
Հրադադարը

Երեկ առաւօտ ժամը 07:40-ի սահմաններուն, Ատրպէյճանի Չինուած Ուժերու ստորաբաժանումները կրկին խախտած են հրադադարի ռեժիմը՝ տարբեր տրամաչափի հրաձգային զինատեսակներէ կրակ բանալով հայ-ատրպէյճանական սահմանի արեւելեան ուղղութեամբ տեղակայուած հայկական մարտական դիրքերու ուղղութեամբ: Տեղեկութիւնը յայտնուած է ՀՀ ՊՆ խօսնակ Արամ Թորոսեանը:

«Պատասխան գործողութիւններով հակառակորդի կրակը լռեցուած է: Հայկական կողմիւ կորուստներ չկան»,–նշած է ՊՆ խօսնակը:

Միջազգային Լուրեր

Տոնեցքի, Լուկանսքի եւ Այլ Շրջաններու Մէջ Ռուսիոյ Մաս Կազմելու Համար Հանրաքուէ Կը Կատարուի

23 սեպտեմբերին, ինքնահռչակ Տոնեցքի եւ Լուկանսքի ժողովրդական Հանրապետութիւններուն մէջ (ԴԺՀ եւ ԼԺՀ), ինչպէս նաեւ Խերսոնի մարզին եւ Չապորոժիէի մարզի՝ ներկայիս ռուսական զօրքի վերահսկողութեան տակ գտնուող տարածքներուն մէջ պիտի մեկնարկի Ռուսիոյ Դաշնութեան միասալու հարցով հանրաքուէներու քուէարկութիւնը: Բոլոր չորս մարզերուն մէջ այն պիտի կայանայ մինչեւ 27 սեպտեմբերը ներառեալ, գրած է ԹԱՍՍ-ը:

Այսպապա հանրաքուէ կայացնելու հարցը բարձրացած է շաբթուայ սկիզբը Տոնեցքի եւ Լուկանսքի հանրային պալատներու կողմէ: Երկուշաբթի անոնք այս պահանջն ուղղած են հանրապետութիւններու ղեկավարներուն: Թուականները նշանակուած են երեքշաբթի, խորհրդարանները միաձայն ընդունած են հանրաքուէներու

մասին օրէնքները, իսկ կեդրոնական ընտրական յանձնաժողովները՝ հաստատած են քուէարկութեան կարգը:

Նման քուէարկութիւն կազմակերպելու պահանջին երեքշաբթի միացած են Չապորոժիէի եւ Խերսոնի մարզերու բնակիչները: Զորքշաբթի առաւօտեան Ռուսիոյ Դաշնութեան նախագահ Վլատիմիր Փութին հեռուստաուղերով մէջ ըսած է, որ Ռուսիա կ'աջակցի Տոնսկայի, Չապորոժիէի եւ Խերսոնի մարզերու բնակիչներու՝ իրենց ապագայի վերաբերեալ որոշման, որ անոնք պիտի ընդունին հանրաքուէներով:

Տեսանկիւն

Պէտք ԶԵ Խաղաղութեամբ Ննջել, Այլ Պէտք Է Ապրիլ՝ Պայքարելով

Սկիզբը Էջ ՕՂ

Նման ընտրութիւններ լաւագոյն առիթն են ազատելու Հայաստանի համայնքները ներկաներու քմայքոտ իշխանութենէն եւ ինչու չէ՝ նախկիններէն:

Վաղը տուեալ համայնքները հնարաւորութիւնը պիտի ունենան վճռական ՈՉ ըսելու այսօրուայ փնթիութեան ու անիշխանութեան՝ առանց անցեալի արատաւոր երեւոյթներու վերադարձի վախերուն: Պէտք է ընտրել լաւագոյնը: Պէտք է ընտրել այն ցանկերը, որոնք ո'չ մէկ կերպով առնչուած են ու պատճառ հանդիսացած մեր ներկայ դաժան իրավիճակին գոյառումին:

Բոլոր անոնք, որոնք ձեւեր կը որոնեն ազատուելու ներկայ վատ իրավիճակէն պէտք է հասկնան, որ իրենց դերը մեծ է այս գործընթացի յաջողութեան մէջ:

Ժողովուրդը իր ձեռքով եւ իր ընտրութեամբ է, որ կրնայ իրավիճակ փոխել եթէ իրապէս կը կամենայ: Տեղական ընտրութիւնները նաեւ քաղաքական են ի վերջոյ, որովհետեւ կարելի չէ անջատել երկրի մը զարգացումն ու յառաջխաղացքը իր քաղաքական վերնախաւէն ու իրավիճակէն:

Հետեւաբար վաղը, գիտակից եւ արժանապատիւ ընտրութեան օր է եւ փոփոխութիւնը կը սկսի նախ մարդուս տունէն՝ սեփական համայնքէն:

Այս օրերուս արեւմտեան կարգ մը երկիրներ ապահովական նկատառումներով, իրենց քաղաքացիներուն զգուշացուցած են մեր Հայրենիքի կէսէն աւելի տարածքներուն մէջ գտնուիլ, ընդ որում ընտրութիւններ կայանալիք համայնքներուն մէջ: Այս անապահով ու վտանգաւոր իրավիճակին պատասխանատուն այսօրուայ իշխանութիւնն է ի վերջոյ: Նուազագոյնին մէջ իր անկազմակերպ եւ թափթիած գործելաձեւով, թշնամին շատոնց կառավարութեան շէնքին մէջն է: Պահը լաւագոյնս օգտագործող անոր դաշնակիցը՝ թուրքը, շուտով կրնայ յայտնուիլ իւրաքանչիւր համայնքի մատոյցներուն մէջ: Պինդ քնացած մնալով մենք կրնանք շուտով յաւերժօրէն ննջել: Պէտք չէ խաղաղութեամբ ննջել, այլ պէտք է ապրիլ՝ պայքարելով:

ՍԵՒԱԿ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Պատմութեան Մէջ Այսօր

Եղիշէ Թադէւոսեան

Եղիշէ Թադէւոսեան (24 Սեպտեմբեր 1870, Վաղարշապատ, Երեւանի նահանգ, Կովկասի Փոխարքայութիւն, Ռուսական Կայսրութիւն - 22 Յունուար 1936, Թիֆլիս, Խորհրդային Ընկերվարական Հանրապետութիւններու Միութիւն), դարասկիզբի հայկական գեղանկարչութեան ամենալուսաւոր դէմքերէն մէկը: Թադէւոսեան Ուսումի եւ գեղարուեստական հետազօտութիւններու համար յաճախ ճամբորդած է ու այցելած շատ երկիրներ: Նկարիչ, մշակութային գործիչ: Ան ծնած է, ապրած եւ գործած Անդրկովկաս:

1879–94 թուականներուն ուսանած է Թիֆլիսի Տէր-Յակոբեան Գիշերօթիկ վարժարանէն, Մոսկուայի Լազարեան ճեմարանէն, գեղանկարչութեան, քանդակագործութեան եւ ճարտարապետութեան ուսումնարանէն Ներս: 1894–95 թուականներուն դասաւանդած է Էջմիածինի Գեորգեան ճեմարանին մէջ, ապա վերադարձած է Մոսկուա: 1896-ին Թադէւոսեան մասնակցած է «Պերեդվիժնիկներ»-ու 24-րդ ցուցահանդէսին, 1898-ին Մոսկուայի արուեստագետներու ընկերութեան մրցոյթին անոր «Կէսօրեայ ճաշ» (1896 թ.) եւ «Քարոզ ուղղադաւաններին» (1896 թ.) կտաւներն մրցանակներու արժանացած են: 1898-ին իր ուսուցչի՝ ռուս նկարիչ Վասիլի Պոլե-նովի հետ մեկնած է Պադէստին, գրեթէ ամէն տարի ճամփորդած է Մերձաւոր Արեւելքի ու Եւրոպայի տարբեր երկրներ (մինչեւ 1914 թ.), Ռուսաստանի եւ Հայաստանի մէջ, ստեղծած է շարք մը գործեր:

Իր մասին, գեղարուեստի մասնագետ մեկնաբան Շահէն Խաչատրեան կը գրէ «Ե. Թադէւոսեանի ստեղծագործութիւնը տպաւորապաշտ մեթոտի կիրառման առաջընթաց քայլ է ազգային գեղանկարչութեան մէջ: Իր գործերը դիտողին գրաւում են արեւի ջերմութեան, օդային միջավայրի եւ բնութեան տրամադրութիւններու նուրբ զգացումով, լուսաստուերներու թրթռումն խաղերով եւ կատարման տպաւորիչ վարպետութեամբ, անոնք յագեցած են խոր քնարականութեամբ»:

Եղիշէ Թադէւոսեանի կեանքին մէջ 1901 թուականին տեղի ունեցած է կարեւոր փոփոխութիւն. ան Մոսկուայի մէջ ծանօթացած է

ամուսնացած է գովիցերիացի կնոջ մը՝ Ժիւստին Նէֆի հետ: Այդ կինը, ըստ ժամանակակիցներուն, իրեշտակի դեր կատարած է արուեստագետին կեանքին մէջ, դարձած է անոր անբաժան ու անփոխարինելի ընկերը՝ ողջ կեանքին ընթացքին, ամէն ինչով նպաստած տաղանդաւոր ամուսինին յառաջընթացին: Ամուսնութենէն ետք Ժիւստին այլեւս հայրենիք չէ վերադարձած, ամուսինին հետ մեկնած է Թիֆլիս եւ հոն ապրած՝ մինչեւ կեանքին վերջը:

Արուեստագետը մահացած է 1936 թուականին, Թիֆլիս. յուղարկաւորուած է Երեւանի Կոմիտասի անուան մեծերուն շիրմատունը: Թադէւոսեանի մահէն ետք կինը ամուսինին ողջ ժառանգութիւնը նուիրաբերած է Հայաստանի Ազգային պատկերասրահին, ատոնց մէջ նաեւ իրեն՝ Ժիւստինին դիմանկարները, զորս նկարած է Թադէւոսեան: Եղիշէ Թադէւոսեանի «Ընթերցող կինը» կտաւին մէջ պատկերուած է իր կինը, որ նկարիչը նկարած է Բիւրականի մէջ՝ 1903 թուականին: Եղիշէ Թադէւոսեանի դասական արուեստի նմոյշներ նկատուող գործերուն կողքին փառաւոր տեղ ունի այս նկարը՝ նկարիչին լաւագոյն կտաւներէն մէկը, որուն մէջ կ'երեւի կնոջ հանդէպ տածած անոր ողջ սերն ու ջերմութիւնը[1]:

1901 թուականէն Եղիշէ Թադէւոսեանը բնակէր Ե Թիֆլիսի մէջ, մասնակցէր տեղի եւ ռուսաստանեան ցուցահանդէսներուն: 1916 թուականին Թիֆլիսի մէջ աջակցէր Ե Հայ Արուեստագետներու միութեան ստեղծմանը, ընտրուէր Ե նախագահ, 1921 թուականին Երեւանի մէջ կազմակերպէր Ե միութեան ցուցահանդէսը, մասնակցէր Ե Թիֆլիսի «Հայարթութուն» մշակութային կենտրոնի աշխատանքներուն: Վրաստանի Գեղարուեստի ակադեմիայի հիմնադիրներէն եւ առաջին փրոֆեսորներէն էր:

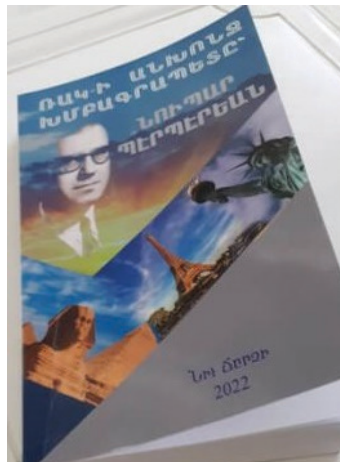

ՌԱԿ-ի Համադրուած Մամուլ

Նուպար Պերպերեանի Հրապարակագրական Ժառանգութիւնը

ԵՐՈՒԱՆԴ ԱԶԱՏԵԱՆ

Ընթացիկ տարուան Սեպտեմբեր 23ը պիտի նշէ վաստակաւոր խմբագիր Տոքթ. Նուպար Պերպերեանի ծննդեան հարիւրամեակը: Տոքթ. Պերպերեան անմնացորդ նուիրումով ծառայած է ՌԱԿի լայն ցանցի կարեւոր հանգոյցներուն վրայ եւ իր ետին թողած է լրագրական կոթողային ժառանգութիւն մը: Իր ծննդեան հարիւրամեակին առիթով իր խմբագրականներէն ծաղկաքաղ մը հրատարակուեցաւ – ‘ՌԱԿի Անխոնջ խմբագրապետը’ Տոքթ. Նուպար Պերպերեան՝ վերնագրին ներքեւ Թեքեան Մշակութային Միութեան Միացեալ Նահանգներու եւ Փանատայի Կեդրոնական Վարչութեան հովանաւորութեամբ:

Ստորեւ կը ներկայացնենք սոյն հատորին ներածականը հանգուցեալ մտաւորականին գործակից եւ սրտակից ընկերոջ՝ Երուանդ Ազատեանի գրիչով:

Տոքթ. Նուպար Պերպերեանի կորուստով վերջ գտաւ կարծեք դասական խմբագիրներու սերունդը: Ան ժամանակակից էր Վահան Թեքեանի, Յովհաննէս Պօղոսեանի, Համբարձում Գարայեանի, Գերսամ Ահարոնեանի, Անդրանիկ Անդրեասեանի եւ Հրաչ Երուանդի. հրապարակագիրներու համաստեղութեան մը որ իր լուսափայլ հետքը թողած է սփիւռքի հայ մամուլի պատմութեան մէջ: Անոնք կ'ապրէին դարաշրջանի մը մէջ երբ ելեկտրոնային մամուլի հնարքը չէր կատարուած տակաւին, եւ խմբագիր եւ աշխատակից աւելի մերձ ու մտերիմ յարաբերութեան մէջ կը գտնուէին: Խմբագիրին գրասենեակը ազգային խնդիրներու արծարծման եւ լուծման օճախ մըն էր, ուր մտաւորականներ կը համախմբուէին գոյոյցի եւ վերլուծման համար. տեսակ մը նախատիպը այսօրուան *թիւնք թենքներուն* (Think tanks), որ խմբագիրը կը հանդիսանար աղբիւրը լուրերու եւ իրաւարարը՝ վեճերու:

Նաեւ ժամանակ մըն էր երբ լուրերը կը հետապնդէին խմբագիրը, եւ՝ հակառակը, ինչպէս աշխատակիցներն էին խնդրարկու իրենց յօդուածները հրատարակել տալու եւ անոնց շնորհիւ իրենց տեղը ապահովելու ընկերային դասաւորումին մէջ:

Իր բոլոր պաշտօններուն վրայ Նուպար Պերպերեան փնտռուած հեղինակութիւն էր, որուն խօսքն ու գաղափարները իրենց կշիռն ունէին թերթին սիւնակներուն մէջ եւ այդ սիւնակներէն անդին:

Եգիպտոսի Նուպարեան վարժարանը աւարտելէ վերջ՝ ան մեկնած է Փարիզ ստանալու իր բարձրագոյն կրթութիւնը միջազգային իրաւաբանութեան մէջ. մասնագիտութիւն մը որ լաւ ծառայած է Պերպերեանին՝ իր խմբագրի պաշտօնը կատարելու գործին մէջ, հանդիսանալով անոր մտածումի տարածութեան հիմքը ինչպէս վերլուծական միտքի բացայայտումը:

Վարպետ գրողները եւ հեղինակաւոր խմբագիրները անպայման օժտուած չեն ըլլար հռետորական տաղանդով. օրինակ Վահան Թեքեան, որուն հետ գործակցած է Պերպերեան իբրեւ փոխ-խմբագիր, այնքան յայտնի չէր իր բեմասանութեամբ, որքան գրելու արտակարգ տաղանդով: Պերպերեան օժտուած հռետոր մըն էր որ իր խօսքով կրնար զանգուածներ շարժել: ‘Արեւ’ի խմբագրութեան իր օրերուն, թեմական փոթորկայոյզ ընտրութիւններուն ընթացքին Նուպար Պերպերեան ուսամբարձ կը տարուէր բեմ եւ նոյն խանդավառութեանց մէջ ալ կ'իջներ բեմէն վար:

Իր ճառախօսութիւնը եւ իր խմբագրականները միշտ ունէին կառոյց եւ շատ յաճախ՝ քարթեզեան տրամաբանական շարք: Ան կը բանար իր խօսքը կամ խմբագրական սիւնակը բնաբանով մը կամ՝ պատահարի

Շաբ. Էջ 07

Պրպտումներ 1

ՍԱՐԳԻՍ ՓՈՂՕՂԵԱՆ

«Զարթօնք»ի Երեց Աշխատակից

Արեւելք...

Սկսինք Թումանեանով .- Միշտ կենդանի ապրում էր աւանդական խօսքը թէ՛ Արեւելքից Ե լոյսը: Թուրքական գերիշխանութիւնից յետոյ Արեւելքը եւ խաւարն ու բարբարոսութիւնը դարձան հոմանիշ հասկացողութիւններ: Իրմէ քառեակ մը.-

Արիւնալի աղէտներով, աղմուկներով ահարկու, /Արեւմուտքի ստրուկները մեքենայի եւ ոսկու/ իրենց հոգու անապատից խուսափում են խուռներամ /Դէպ Արեւելքն աստուածային՝ հայրենիքը իմ հոգու...-

Հնդկական Մահապարաթայի «Աստուծոյ Երգը» բաժնին մէջ գրուած Զրիշնայի եւ Արժունայի միջեւ խօսակցութեան (Զրիշնա կը ներկայացնէ Աստուածայինը իսկ Արժունան՝ երկրայինը ուր ինք թագաւոր է եւ կը դիմագրաւէ ըմբոստութիւն. Այսինքն՝ քաղաքացիական պատերազմ): Զրիշնա կը յորդորէ Արժունան որ չխուսափի պատերազմէն քանի որ հոգին անմահ է: Զրիշնա.- «Ես կը յիշեմ իմ նախկին կեանքերը իսկ Դուն՝ ոչ. Այս է տարբերութիւնը: Ուրեմն երբ հոգին լքէ մարմինը, շրջան մը ետք կը վերադառնայ այլ մարմնի, ու նոր կեանք մը կը սկսի»: Այս կը կոչենք Վերամարմնացում. «Պարզ մահկանացուներ չեն յիշեր թեւ անցած են այդ հանգրուանէն: Ուստի, իմաստունը չի վշտանար ո՛չ ապրողներուն եւ ո՛չ ալ մեռելներուն համար որովհետեւ մենք որեւէ ատեն գոյութիւն ունենալէ չենք դադրած, ո՛չ ալ ապագայ ժամանակներուն մէջ պիտի դադրինք գոյութիւն ունենալէ քանի որ մարմնի մէջ բնակողը կը ճանչնայ մանկութիւն, երիտասարդութիւն, ծերութիւն եւ յետոյ կը փոխանցուի ուրիշ մարմնի մէջ: Ուրեմն՝ իմաստունը չի տխրիր այս ամբողջութեամբ»:

Ուստի, մարդու գլխաւոր նպատակը պէտք է ըլլայ հաւատքով նիւթականէն անցնիլ հոգեկանին, երեւութականէն՝ աներեւոյթին. ժամանակաւորէն՝ յաւերժականին. Հոս հաւատքն է որ պիտի ներգործէ: «Առանց հաւատքի Աստուծոյ հաճելի ըլլալ կարելի չէ» (Պ. Առաքեալ):

Կայ գրականութեան հսկայ ծաւալ մը Արեւելքի մէջ հոգի-մարմնի իրականութեան շուրջ Հնդկականէն, Պարսկական (Չրադաշտական, ապա՝ Մահմետական), Թիպեթական եւ այլ բազում երկիրներու արգասիք կրօններ ի հարկէ մարդու որոնումներու իմաստ, յոյս, սեր տածելով հետեւող զանգուածին իբրեւ միութարանք այս տառապալոծ աշխարհին մէջ ապագայի երանելիութեամբ ապրելու, գոյատեւելու յաւիտեանս յաւիտենից աւելի նպաստաւոր կեանքի իրականութեան ի հարկէ տրուած սահմաններու մէջ ապրողներու, երկրի վրայ իր պարտականութիւնը լրիւ եւ անթերի ապրողներու: Այս ընդհանրութեան մէջ եւ ինչպէս Պօղոս Առաքեալ կ'ըսէ .-« Աստուածապաշտութիւնը ամէն բանի օգտակար է որ թէ՛ ներկայ եւ թէ՛ ապառնի կեանքի խոստումը ունի»: Ան որ կը հաւատայ, կ'ապրի: Երանելիներու ցուցակին իբրեւ մէկ անդամը: Յաւելելով՝ «Մի տխրիք անոնց պէս որ յոյս չունին»:

ՅԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆ:

Մշակութային Արձագանգ

Սփիւռքի Մրցունակ Գիտական Կեդրոնները Այլընտրանքային Անհրաժեշտ Թթուածին

Փրոֆ. ԱՐԱ ՍԱՅԵՂ

Ստորել յօդուածը ամբողջութեամբ լոյս տեսած է ընթացիկ տարուան Յունիսի երկրորդ կիսուն, Երեւանի մէջ հրատարակուած՝ «ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ Ընկալուածէն Դէպի Ապագայատեսիլ Սփիւռք, Ի՞նչ Բարեփոխել եւ Ինչպէ՞ս Վերակազմակերպել» խորագրեալ հատորին մէջ, խմբագրութեամբ՝ Փրոֆ. Արա Սայեղի եւ Շաքէ Մանկասարեանի (ԶԱՐԹՆԵՐ 5 Յուլիս 2022), <https://zartondaily.net/2022/07/06/apagay-atesil-spiwrky/>

Ա. Յառաջաբան

Կարելի չէ քանի մը Էջերու նեղ սիւնակներուն մէջ վերլուծել, պարզաբանել եւ ամփոփել Արամ Ա. Կաթողիկոսի 2022 տարին «Սփիւռքի տարի» հռչակելու խորքային, բազմաշերտ եւ բազմաբովանդակ իմաստներն ու պատգամները: Հասկնալի է նաեւ, որ մատներու չրթոցով մը չեն իրականանար այդ պատգամներուն գործնականացումը, սակայն նուազագոյն պատասխանատուութեամբ կարելի է նեցուկ հանդիսանալ, հեռատես լուծումներու մասին մտածել, ուսումնասիրելով ազգաշէն ելքեր, վերլուծելով այլընտրանքային օգտաշատ ծրագիրներ: «Սփիւռքի տարի» հռչակումը միջազգային հեղինակութիւն ունեցող հայրապետի մը կողմէ, որ յատկանշուած է կրօնապետի հարուստ կենսափորձով, իր խորաթափանց միտքին, հոգիին, գրիչին եւ հովուական ու հովուապետական բազմօգուտ բովանդակութեան արգասիքն է:

Հայկական սփիւռքը իր գերյոգնած մարտահրաւերներով, համաշխարհայինացումի քաշկռտութիւնն ղիմաց անհաստատ, օրէ օր որակի սով մը ապրող, ինքնամաշտով իրավիճակէն, բեւեռացած խրամատներէն, ապագայի անորոշ հորիզոնէն դուրս բերելու համար զգաստացնող ահագանգի մը կը կարօտի, թմրութիւնը թօթափող անյետաձգելի ուժգին սթափումի մը պահանջը ունի: Արամ Ա. Կաթողիկոս այդ մարտակոչը խստաշունչ բարձրաձայնեց, վտանգները ահագանգեց եւ վերջապէս անկիւնադարձային հռչակագիրով մը ազդարարեց:

Արամ Ա. Վեհափառը իր անկիւնադարձային «Սփիւռքի Տարի» հռչակագիրին մէջ թելադրական հնչեղութենէն կ'անցնի անյետաձգելիօրէն իրագործելու հրամայականին եւ կը սահմանէ գործելանոցի

Խմբագրութեամբ՝
Փրոֆ. Արա Սայեղ եւ Շաքէ Մանկասարեան

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Ընկալուածէն
Դէպի Ապագայատեսիլ Սփիւռք

Ի՞նչ Բարեփոխել
եւ Ինչպէ՞ս
Վերակազմակերպել

Երեւան
2022

ուղենիշները՝ վերակազմակերպում, վերաթարմացում, վերաիմաստաւորում, վերաշխուժացում բանալի ուղղութիւնները, առանց գործնական ծրագրի մը նախադրեալները պարզաբանելու կամ անոնց գործիքակազմերը մեկնաբանելու: Բայց եւ այնպէս անոնց ճիշդ ընկալելու եւ կշռադատելու հմտութիւնը կը կայանայ Սփիւռքի մէջ ընկալող միաւորներու դատողութեան եւ այդ միաւորներու կողմէ գործնական քայլեր, ծրագիրներ եւ նախաձեռնութիւններ որդեգրելու իրենց մասնագիտութեան ու փորձառութեան վրայ:

Արամ Ա. Կաթողիկոս 2003 թուականէն սկսեալ, յատուկ նախանձնախնդրութեամբ, ամէն տարեկից՝ բնականաբար առանձնայատուկ հռչակագրով մը անդրադարձած է ոչ միայն հայ սփիւռքի իրականութեան, մեր ինքնութեան, ազգային-եկեղեցական կեանքին հետ առնչուող զանազան հարցերուն, այլ նաեւ սփիւռքեան իրականութեան մէջ գերագոյն իմաստ ունեցող մեր մասնիկներուն, սկսելով յատկապէս համասփիւռքեան կենսական եւ կարեւորագոյն բաղադրիչներէն՝

հայ ընտանիք, դպրոց, գիրք, մամուլ եւ տակաւին հայ կնոջ, հայ մօր, հայ մանուկի, տարեցի, ծառայութեան, յատուկ խնամքի, վերանորոգումի եւ այլն: Մէկ խօսքով 2022 թուին Վեհափառը համասփիւռքեան կարեւորագոյն բաղադրիչներէն կ'անցնի դէպի բազմաբարդ Սփիւռքի համապարփակ եւ բազմախումբ պարունակին: Հաստատ իրականութիւն է, որ Սփիւռքի հայ կեանքին մէջ տիրական դարձած կարծրատիրապետը պետք է նորոգուի, վերանորոգուած կամքով, թարմացած թթուածին պետք է ներածուի, ներկային մէջ չապրելու հիւնը կամ մաշեցնող անցեալը, **չփնտռելու մեր ապագան անցեալին մէջ:**

Լոզունքներէ, լալկան եւ տրտնջացող տրամաբանութենէն շատ հեռու, բուժելու կամքով եւ կարողութեամբ, գիտական հմտութեամբ տոգորուած, փորձառու եւ արհեստավարժ լրջախոհութեամբ գործելու ու մասնագիտացած ուղղութիւններով ընթանալու անյետաձգելի հրամայականին, որուն դէմ յանդիման ենք:

Ուսումնասիրուած գիտական եզրայնագումներու համար կարիքը ունիւք նախ քննադատական վերլուծութեան, բաղդատական դատողութեան եւ վերամշակուած գիտական ձեւաչափով եւ մասնագիտական մօտեցումով ծրագիրներ մշակելու գործընթացին, ճիշդ կողմնորոշումի, որոնք վստահաբար, պետք է պատրաստուած ըլլան մասնագիտացած եւ փորձառու հայ մարդուժի կողմէ՝ կրթական, գիտական, մշակութային, տնտեսական, բարեսիրական եւ այլ ոլորտներուն մէջ, եւ մասնաւոր ժամանակակից, ճկուն լծակներով եւ գործիքակազմերու միջազգային զուգահեռներով:

Վերջին տասնամեակներուն տեղի ունեցած բոլոր շնորհակալ նախաձեռնութիւնները, զանազան համայնքային հանդիպումներ, գաղութային խորհրդակցութիւններ, քննարկումներ, խորհրդաժողովներ, համագումարներ, լսարաններ եւ այլն, մնացին ոչ պարտաւորիչ եւ անկախ, տեսական եւ անկաշկանդ պարունակի կամ մակարդակի վրայ: Նոյնիսկ բազմազան վերլուծումները, ահագանգող ալեկոծումները, թարմացումները շոգիացան՝ անհետացան մնալով միայն մամուլի Էջերուն վրայ իբրեւ յիշատակելի եւ չգոր-

ծադրուած իրադարձութիւններ, անցուդարձեր:

Այդ բոլորը պետք ունենալ մարմնաւորուելու աշխատանքային քարտէսներով եւ գործնական ծրագիրներով: Պետք էր զօդուէին համահայկական ցանցային, հետեւողական, լուրջ աշխատելու լաոճով եւ համարատու գործիքաւորումներով, վաւերացուած գործնական գիրքով, յուշագիրներով եւ հայկական միաւորներու միջեւ համաձայնութիւններով, որոնք բարոյական նուազագոյն պարտաւորութիւն մը պիտի ունենային, լուրջ մօտեցումով գործնականացնելու առնուած որոշումները: Նման պարունակի հեռանկարներով, այդ բոլոր ակնկալուած բարեփոխութիւնները պիտի կարենան ապահովել անելի արդիւնաւետ, ճկուն, եւ մասնաւոր թարմացած կառոյցներով ապագայատեսիլ Սփիւռք մը: Այդ պետք է երկրորդել վերականգնումի ճշմարտութեան հաստատումին եւ անհրաժեշտութեան, բայց հարց պետք է տալ՝ իսկ ի՞նչ ընել անկէ անդին, ի՞նչ վերականգնել եւ ինչպի՞սի ծրագիրներով եւ գործիքաւորումներով վերականգնել: **Կը մնայ յիշել եւ վերյիշեցնել, որ այսօր ինչպի՞սի սերմնացանութիւն կ'ընենք, վստահաբար ապագային պիտի հնձենք ա՛յն՝ ինչ որ ցանեցինք...**

Բ. Տրամախոհական դիտարկումներ

Սփիւռքը ամենօրեայ տագնապ է, Սփիւռքի գոյատուրը պետք է մեր ամենօրեայ մարտահրաւերը ըլլայ, Սփիւռքի բազմաբարդ թղթածրարը յարատեւ հսկողութեան տակ պետք էր պահելիք եւ մշտատեւ պահելք : - Հարց տանք՝ երկու տասնեակ տարիներ սպասելու կարիքը կա՞ր, որ Սփիւռքի յատուկ նման հռչակագիր մը այս տարի ծանուցուէր: Արդար է հարցադրել, թէ արդեօք հաշուեյարդարի ենթարկուած են նախորդ հռչակուած տարիներու ընթացքները, համարատուութեան լծակներ՝ ունենալ, լուրջ քննարկումներ եղա՞ծ են, եզրայնագումներ կատարուա՞ծ են, ուսումնասիրութիւններ, վերլուծումներ կա՞ն, ի՞նչ են հետեւանքները, աշխատանքային կամ ճանապարհային քարտէսները եւ գործնական ծրագիրները:

Մշակութային Արձագանգ

Սփիւռքի Մրցունակ Գիտական Կեդրոնները Այլընտրանքային Անհրաժեշտ Թթուածին

Սկիզբը էջ 04

- Ո՞վ պիտի խօսի ամբողջ հայ ազգի անունով, որո՞ւն վստահած ենք մեր հայ էութեան մասին խօսիլը, ապագան ծրագրելը:

- Կը հաւատանք որ Սփիւռքը ոչ ոքի իրաւունք չէ տուած միջազգային հարթակներու վրայ իր անունով խօսելու, իսկ Հայաստանի հայութիւնը այդ իրաւունքը կամայ թէ ակամայ արդեօք Մոսկուայի՞ն յանձնած է, պէտք է վերատեսութեամբ ենթարկէ այդ ընտրանքը: Ուստի, երբ չկայ հայ Սփիւռքի անունով խօսող մարմին մը, ուրեմն ամեն հայ միաւոր ինքզինք կրնայ համարել հայ ժողովուրդի ներկայացուցիչը, խօսնակը: Ի՞նչ ընել ուրեմն, որո՞ւ վստահիլ այդ իրաւունքը: Ո՞վ պիտի ստանձնէ այդ պաշտօնը: Ո՞վ կեանքի պիտի կոչէ եւ գործնականացնէ ու ղեկավարէ ծրագրուելիք վերոնշեալ գործնական ծրագիրները:

Մենք Սփիւռքի հեղինակութեան ՀՅԱԿՅ տագնապ մը, ներկայացուցչութեան բաց մը ունինք, միջազգային ճանաչելիութեան եւ օրինաճանաչութեան հարց մը ունինք:

- Մտածա՞ծ ենք, որոշա՞ծ ենք հաւաստի ղեկավար մարմնի մը մասին, դեռ ժամանակը չէ՞ հասած, դեռ ստեղծելու հողը պատրաստ չէ՞, ինչքա՞ն պիտի սպասենք **համասփիւռքեան հեղինակութիւն եւ ճանաչելիութեան** ունեցող մարմին մը կազմելու համար:

- Աշխարհագրականօրէն բացակայ է լիազօրուած համահայկական մարմնի մը ներկայութիւնը, համահայկական շահերը ղեկավարողն ու պաշտպանողը - անկեդրոն էութեամբ հայ Սփիւռքի մէջ զգալի ներկայութիւն են հայկական համայնքները, որոնք զանազան թուաքանակներով կը պարունակեն ինքնավար եւ երբեմն անտէր, անկազմակերպ եւ բազմաբնոյթ կառոյցներ՝ պատմական, յետեղեռնեան, յետխորհրդային, խառնածին եւ բազմաշերտ սերունդներով: Պարզ օրինակ մը տալու համար, կարելի է հարցնել՝ մեծ մարտահրաւեր մը չէ՞ այսօր Սփիւռքի մէջ սովորական **մարդահամար մը ծրագրելը եւ իրականացնելը...** եւ այլն:

- Իրականութիւն է, որ Սփիւռքի մէջ, մենք պետական

համակարգումի կառոյց չունինք, եւս առաւել մեր բոլոր կառոյցները (կուսակցական, յարանուանական, մշակութային...) **ինքնիշխան չեն, դարձեալ** կը մնան հոգեւոր կամ կուսակցական իշխանութիւններու ենթակայութեան ներքոյ:

- Սփիւռքահայ իրականութեան մէջ չունինք պետական կառոյցի մտածելակերպ, չունինք **պետականամետ** գործունեութիւն, նամանաւանդ միաձուլած ենք համահայկականն ու հայկականը, նոյնպէս անոնց հանդէպ մեր դատողութիւնները, **մեր կեդրոնացումը միաձուլ ենք միայն հայկականին չգերադասելով համահայկականը:**

- Պէտք է ստեղծել մրցունակ կրթութիւն, գիտականն ու իմաստասիրութիւնը արժեւորող միջավայրեր, համահայկական ստեղծարար հարթակներ, հայ գիտական ենթակառոյցով համակարգեր, որ ականջալուր ըլլան դարու գիտական իրամայական պահանջներուն եւ աչալըջօրէն իրականացնեն զանոնք:

- Հրամայական է, թէ՛ ուսումնական եւ թէ՛ կրթական ներկայ գործընթացներուն մէջ յարափոփոխութիւնն ու նորարարութեան յարատեւութիւնը, փոխներգործութիւնը:

- Առանց յապաղումի անշահախնդիր կազմակերպչական ենթակառոյցի մը եւ զայն ղեկավարող միաւորներու անհրաժեշտութիւնը կայ:

- Վերակազմակերպումի արժանի է կրթական մեր կեանքի մէջ տեղեկագիտական (information system), արդի արհեստագիտութեան (technology), անգոյական կամ երեւութական (Virtual), ցանցանետարդ (Neural) եւ հեռահաղորդակցութեան (telecommunication) վրայ հիմնուած համակարգերու կիրառումը:

- Այսպէս՝

- Կրթական կառոյցներու իրավիճակը բարելաւելու համար, հեռանկարային ելքերով ծրագիրներ պէտք է մշակել, իրապաշտ լուծումներու գործադրութեամբ կամ կիրառումով:

Գ. Սփիւռքի հաւաքական գիտական ներուժը

21-րդ դարու զարգացած տարբեր երկիրներու մէջ գիտահետազօտական կամ այսպէս կոչուած մտքի պաշարներու կեդրոններ

(think tank), որոնք իբրեւ ռազմավարական գաղափարներու դարբնոցներ (The smithies of strategic ideas) կը զարգանան եւ կը դառնան ոչ միայն ներպետական, այլ հանրային քաղաքականութեան միջազգային դերակատարներ, որոնք կ'իրագործեն զանազան հետազօտական ծրագիրներ՝ ռազմական հաւասարակշռութեան, ազգային անվտանգութեան, ահաբեկչութեան, տնտեսագիտութեան ծրագիրներ: Այսպիսով այս կեդրոններու ներկայացուցած գիտական ուսումնասիրութիւնները ազդեցիկ եւ երբեմն վճռական ազդեցութիւն ունին ռազմավարութիւն մշակող այրերու ծրագիրներուն վրայ եւ նշանակալի դերակատարութիւն ունին նաեւ որոշում կայացնող ղեկավար մարմիններու վրայ:

- Հայ Սփիւռքի մէջ աչքառու է անհատական ներուժի նախաձեռնութիւններու կիրառութիւն, մակերեսային է մեր հաւաքականի ներուժը եւ իրար հանդէպ մեր զիջողութիւնը:

- Հաստատութեան կան (Institutional) քաղաքականութիւնը պէտք է ընդունիլ, որպէս փրկօղակ: Այդ ռազմավարութեան պակասը շատ զգալի է, որով հայ բազմաշերտ կառոյցները չունին **հաստատութեանական մտածողութեան համակարգեր**, ուստի չկայ մեր ազգի հանդէպ, **պատասխանատուութեան, համարատուութեան եւ հաշուետուութեան լծակներ, դետեր:**

- Հաստատութեանական մտածողութիւնը պէտք է բաձարցակ անկախ ըլլայ բոլոր ներգործող հեղինակութիւններէն, հանգամանքներէ՝ նախ եւ առաջ կուսակցական, կրօնական, յարանուանական, միութեանական եւ այլն: Այսօր մեզի կը պակսի **հաստատութեանական ռազմավարութեան տարբերակը** եւ ըստ այնմ մեր հարցերու լուծումներուն գործնականացումը:

- Ունինք աննման հերոս անհատներու երկար անուանացանկեր, որոնք ունին բարեսիրական հիմնարկներ եւ բարեգործական հիմնադրամներ, նիւթական եւ կազմակերպչական միջոցներով կը ծրագրեն, կը ղեկավարեն եւ ժամանակաւոր ձեւով խնդիրներ կրնան լուծել Սփիւռքի մէջ, եւ մենք անոնց շնորհիւ կը գտնենք մեր երկար տոկալու եւ տեւելու **ուժի**

խափուսիկ ինքնագոհութիւնը:

- Սփիւռքի երկարատեւ լուծումները լուրջ հաւաքական եւ պիւտճեական աղբիւրներ, միջոցներ կը պահանջեն, այդ միջոցները անհատներէն վեր են: **Հաստատութեանական կառոյցներն են, որոնք ունին երաշխաւորութիւն ստանձնող իսկական հաւաստիքներ, որոնք կարող պիտի ըլլան մեր կառոյցները կենսագործելու, մտաւոր հարուստ պաշարով սերունդներ հասցնելու, պատրաստելու, մէկ խօսքով սերնդափոխելու, օղակաւորելու եւ երկար ժամանակ գոյատեւելու:**

- Բնականաբար գիտական եւ հետազօտական խնդիրները խմբային աշխատանքով լուծելը ակնյայտօրէն ավելի արդիւնաւետ են, մանաւանդ գիտութեան բազմաճիւղ (multi-disciplinary) բնագաւառներու մէջ: Շահարկելով մասնագիտական բազմաճիւղ գիտութիւններու նուաճումները: Անշուշտ գոյութիւն ունին հաստատութիւններ ստեղծելու տնտեսական եւ վարչական մեծ գերիխնդիրներ, որոնց մասին թոյլ է նաեւ մեր փորձառութիւնը, չունինք հաշուարկներու տարբերակներ, վերլուծումներ, բացայայտ հորիզոններ: Այս գնահատումը չի՛ նսեմացնէր տարուած անձնուէր բոլոր իրագործումները, աշխատանքները, **բայց չ'անտեսէր նաեւ բացթողումները, կը հնձենք ա՛յն՝ ինչ որ ցանցինք:**

- Ազգային հաւաքական ներուժի բացայայտման եւ համախմբման խնդիրը իւրայատուկ բնոյթ ունի **Սփիւռք ունեցող երկիրներու համար:** Հայաստանէն դուրս բնակող գիտական մտաւորականութիւնը իր ստեղծարար մօտեցումներով, անփոխարինելի ներուժ մը պէտք է դարձնել հայ ժողովուրդին համար, իբրեւ զայն կենսաւորողն ու շնչաւորողը եւ իբրեւ Սփիւռքը վերաթարմացնող այլընտրանքային ելք մը: Ուստի այդ ներուժի կարողականութիւնը ճիշդ գնահատելու, կողմնորոշելու եւ օգտագործելու անհրաժեշտութիւնը իրամայական է, հակառակ պարագային կարելի է դարձեալ Սփիւռքը բնութագրել որպէս՝ լճացած, մաշուող, ձուլուող, ժամանակաւոր Սփիւռք եւ այլ պիտականորումներով:

(Շարունակելի 1)

Այսօրուան Հայաստանը

ԱՐԵՎԻԿ ԴԱԴԱՅԵԱՆ

Այսօրուան Հայաստանը շուկայի պահած կը սպասէ պատերազմի: Ժողովուրդը ահաբեկած է: Անօրէնայ հոգերը մէկ կողմ ձգած, ազգաբնակչութիւնը կը խորհի ապաստարանները կարգի բերելու մասին: Այլեւս խաղաղ արեւածագի համար փառք կու տաս Աստուծոյ ու կ'աղաչես Տիրոջ, որպէսզի ամենակարող ու ողորմած Աստուած արժանի ընէ քեզ վաղուան խաղաղ արշալոյսին: Երբեմն ինքզինքս կը բռնեմ երազներու մէջ ճախրելու ատեն: Այդ պահուն անհուն տխրութիւն մը կը պատէ հոգիս: Հեռու երազներ այլեւս չենք կրնար ունենալ: Մեր երազները պէտք է կապենք քանի մը ժամու կամ օրերու հետ:

Պատերազմէն չեմ վախնար: Կը վախնամ Հայաստանս, Արցախս վերջնական կորսնցնելէ: Վտանգուած է հայոց պետականութիւնը: Պատերազմի վերսկսման պարագային վերջնականապէս պիտի կորսնցնենք մեր երկիրը, եթէ հայոց իշխանութեան շարունակէն տիրել չարի զաւակները: Իսկ անոնց դէմ պայքարը տակաւին Էական արդիւնքի մը չէ հասած: Հայաստանի անկախութեան տարեդարձը դիմաւորեցի վիրաւոր սրտով: Շնորհաւորեցի իմ երկիրը անկախութեան տօնի կապակցութեամբ՝ մաղթելով Տիրոջ օրհնութիւնն ու ողորմածութիւնը: Երեկ՝ սեպտեմբերի 21-ին, Հայաստանի անկախութեան տօնին, իմ ու շատերու անգործութեան, տկարութեան պատճառաւ, հայոց նեռին սպասարկող ստորաքարշ ոստիկանները՝ կարմիր պարետաւորները, զոհուածներու մայրերու, ծնողներու նկատմամբ վարուեցան խիստ անյարգալից ու անմարդկային: Ազգադաւ, հակառակորդի գործակալ, հայոց նեռ, մատաղ սերունդը մորթող՝ Նիկոլ Փաշինեանի ոտքերուն տակ մինչեւ Եռաբլուր փռեցին «կարմիր գորգ»: Չոհուածներու մայրերուն քարշ տալով, ստորնացուցիչ ձեռով հեռացուցին Եռաբլուրի շէմէն, որպէսզի հայոց նեռը կարենայ մուտք գործել մեր սրբատեղի ու պղծել իրենց իսկ զաւակներու յիշատակը: Փաշինեան եկած էր փառաւորութիւն ու լուսանկարութիւն: Իսկ եթէ մենք, այդ գիշեր զոհուածներու ծնողներու հետ միասին ամբողջ գիշեր չքնանայինք, իսկէինք Եռաբլուրը, կենդանի վահան դառնայինք, նեռը դժուար

թէ պիտի կարենար հասնիլ իր նպատակին: Այդ պիտի ըլլար մեր յաղթանակի սկիզբը: Նորէն յապաղեցանք, նորէն վրիպեցանք: Ներեցեք մեզի:

Ցաւն ու տագնապը հետզհետէ կը խորանան: Տրամադրութիւնները անկումային են: Մեր միակ փրկութիւնը Աստուծոյ դառնալն է ու Տիրոջ ողորմածութեամբ ազգադաւ իշխանութենէն ազատիլը: Ուրիշ ճանապարհ չկայ: Կը մօտենայ չարաբաստիկ սեպտեմբերի 27-ը: Ազգովին այնպիսի վտանգի մը եզրին կեցած ենք, որ 44-օրեայ պատերազմը կը թուի նախաբան: Ո՛չ միայն Արցախը, այլեւ Հայաստանը մատնուած է կորստեան: Սահմանը կը սկսի համայն հայոց մայրաքաղաքէն՝ Երեւանէն, Հանրապետութեան հրապարակէն, կառավարութեան շէնքէն: Եթէ, Աստուծոյ ողորմածութեամբ կարենանք այստեղ յաջողութիւններ արձանագրել, Հայաստանը կը ստանայ շնչելու հնարաւորութիւնը: Երկիրը բուժելու համար նախապէս պէտք է վիրահատենք սիրտը: Իսկ Հայաստանի սիրտը կը բաբախէ կառավարութեան շէնքին մէջ:

Անհանգստութիւնն ու տագնապը հետզհետէ կը խորանան ու կը մխրճուին իմ ներաշխարհին մէջ: Ո՛ր պիտի երթանք... Ո՛ր պիտի ապրինք... Ա՛խ, ես Հայաստանէն դուրս ապրիլ չեմ ուզեր: Եթէ այլեւս Հայաստան չըլլայ, լաւագոյն որոշումը Ռուսաստանն է: Իսկ մեր սերունդները... մեր զաւակները... հայրենիքէն հեռու... պիտի կարենա՞ն մնալ հայ: Այստեղ անհուն տխրութիւն մը կը պատէ զիս: Չաւենը վախով կը զրկեմ մանկապարտեզ, իսկ եթէ ճանապարհին սկսի պատերազմ... եթէ երեխաս վախնայ, զինքը հանգստացնող, գրկող մը չըլլայ... կամ եթէ այլեւս չհանդիպինք... իսկ մենք, արդէօք մենք պիտի հասցնե՞նք հասնիլ ռմբապատարաններ, թէ առաջին հարուածէն պիտի փլչի մեր շէնքը, կամ առաջին փամփուշտը, բեկորը արդէն պիտի չխլէ իմ, կամ իմ սիրելիներու կեանքը... Արդէօք Երեւանը պիտի հարուածե՞ն... Հակառակորդին ձեռքը բռնող չկայ, անշուշտ պիտի հարուածեն... կամ պիտի հասցնե՞նք փախչիլ, փրկել մեր երեխաներու կեանքը, թէ պիտի գերեզարուինք, ու մեր աչքերով ականատես ըլլանք նոր արհաւիրքի... Ոչ մէկը երաշխիք ունի ողջ մնալու, ապրելու:

Պէտք է խոստովանիմ, որ իմ բոլոր մտահոգութիւնները կապուած են ո՛չ թէ իմ ու իմ ընտանիքի կեանքը փրկելու, այլեւ՝ Հայաստանի Հանրապետութեան գոյութեան հետ: Պիտի կրկնեմ, ես չեմ վախնար պատերազմէն, ռումբերէն, անօդաչու թռչող հարուածային, գերձգրիտ սարքերէն, ոչ ալ մահէն կը վախնամ, ես կը վախնամ էշ նահատակ ըլլալէն: Ես կը վախնամ Հայաստանի վախճանէն: Եթէ այսօր մենք ունենայինք ազգային իշխանութիւն, եթէ հայոց իշխանութիւնը գտնուէր ուշիմ ու գիտակից, արհեստավարժ, հայրենասէր ղեկավարութեան ձեռքին, ես մտահոգուելու առիթ չէի ունենար, պատերազմին չէի սպասեր տագնապած ու կախ սրտով: Ընդհակառակը: Պատերազմը լաւագոյն առիթն է կորսնցուցածը ետ բերելու: Պատերազմը հնարաւորութիւն է ապաշխարելու, դարձի գալու, այս աշխարհին մէջ Աստուծոյ կողմէ քեզի ի պահ տրուած հայրենիքի, երկրի ամբողջականութիւնը վերականգնելու:

Բոլոր նաւերը խորտակուեցան, սակայն յոյսը կ'ապրի իմ մէջ: Աստուած օգնական ու պահապան մեր Հայաստան ու Արցախ աշխարհներուն:

Խաղաղութիւնը Արիւն Կը Պահանջէ

ԲԱԳՐԱՏ ԷՍԴՈՒԳԵԱՆ

12 Սեպտեմբերի կէս գիշերին անգամ մը եւս ապրեցանք պատերազմի սարսափը: Ատրպէյճան-Հայաստան սահմանի տարածքին վրայ զանազան քաղաքներու դէմ ատրպէյճեանցիները մեծ տրամաչափի զէնքերով յարձակում կատարեցին: Գիտենք թէ այս յարձակումները նախապէս մանրամասնօրէն ծրագրուած կ'ըլլան եւ կը միտին հակառակորդի համար սարսափ պատճառելու: Այս ալ բացառուած չէ, քանի որ Հայաստանի հասարակութիւնը նախորդ փորձերով ծանօթ է այս գործողութեան: Որքան ատեն որ Հայաստան բոլորովին արդար պատճառներով պիտի մերժէ իրեն պարտադրուած իբրեւ թէ խաղաղութեան պայմանագիրը ստորագրել, Ատրպէյճան պիտի շարունակէ այս բնոյթի յարձակումներուն:

Միշտ համոզուած եղանք որ պետութիւններու միջեւ տարակարծութիւնները վերացնելու լաւագոյն միջոցը քաղաքական բնոյթով բանակցութիւններն են: Սակայն պէտք չէ մոռնալ թէ բանակցութեան համար անհրաժեշտ է

կողմերու երկխօսութիւնը:

Ներկայ դրութեան մէջ երկխօսութեան մասին խօսիլը այլեւս անիմաստ դարձած է, քանի որ Ատրպէյճան 44 օրեայ պատերազմի յաղթանակին ընձեռած բոլորի առիթներէն օգտուիլ եւ Հայաստանը պարտադրանքներով ծնկաչոք ընել կ'ուզէ: Ռազմատենչ իշխանութեան մը քաղաքականութիւնը որպէս, բոլորովին հասկնալի է Ատրպէյճանի վարած ռազմագարութիւնը: Իսկ մենք հայերս նման մերձեցումի դիմաց ունինք միայն մէկ ելքի միջոց՝ որն է զինեալ դիմադրութիւնը:

Դարձեալ պատմական փորձերը բազում անգամներ ապացուցած են որ, նման պայմաններու տակ ամենամիմաստն է իբրեւ թէ քաղաքակիրթ երկիրներու դիմելով ահազանգ հնչեցնել եւ փաստել ջանալ կատարուած ոտնձգութիւնները:

Ափսոս որ այս վերջին յարձակումէն ետք Հայաստանի վարչապետը իսկոյն վերցուց հեռախօսի ընկալուչը, որպէսզի Ռուսիոյ նախագահին տեղեկացնէ կատարուածը: Եւ ապա կրկին անգամ վերցուց ընկալուչը, այս անգամ ալ Ֆրանսայի նախագահին եւ Միացեալ Նահանգներու Արտգործ Նախարարին կատարուածները պատմելու համար: Որքան ալ վիճելի թուի, պահի թելադրածը ընդհակառակն է: Այսինքն անջատել հեռախօսակապը եւ արտերկրէն եկած հեռախօսագանգերուն պատասխանել «Վարչապետը ճակատ մեկնած է, ձեզի հետ չի կրնար խօսիլ» ըսելու:

Նուպար Պերպերեանի Հրապարակագրական Ժառանգությունը

Սկիզբը էջ 03

մը նշումով: Հակառակ իր խոժոռ երեւոյթին եւ սեւ շրջանակով իր ակնոցներուն, ան ունէր զուարթախոհութեան Նուրբ զգացում մը: Եւ յաճախ երգիծական երանգներով կը համեմէր իր բնաբանը, հետզհետէ զարգացնելով իր նիւթը մինչեւ իր գաղափարներուն զագաթնակէտը, ուր արդէն կ'արձակէր իր իմաստուն punch line-ը:

Պերպերեան հրաւիրուած է խմբագրելու իր շրջանի գրեթէ բոլոր ռամկավար թերթերը՝ սկսելով Փարիզի 'Ապագայ'էն, անցնելով Գահիրէի 'Արեւ'ին: Ապա ան հրաւիրուած էր Ամերիկա, Ֆրեզնոյի մէջ խմբագրելու համար 'Նոր Օր'ը, ուրկէ անցաւ Պոստոն, ուր իր վերջին հանգրուանը հանդիսացաւ 'Պայքար'ի խմբագրատունը:

Պերպերեան տասը տարիներ վարած էր 'Արեւ'ի խմբագրութիւնը, վայելելով մեծ համակրանք եւ յարգանք: Իր մեկնումէն երկու տարի վերջ ինծի տրուեցաւ պատեհութիւնը ինը տարիներ խմբագրելու թերթը: Խմբագրատան մէջ, ինչպէս իր օրէն մնացած աշխատակիցներու մօտ, կը շարունակէր տիրել պատկառանքի լուսապսակ մը զոր Նուպար թողած էր իր ետին: Շրջապատը միեւնոյն վերաբերումը կը տածէր Նաեւ ինծի հանդէպ, հակառակ ժողովրդական այն ոճին որուն ես վարժուած էի իմ աշխատանքներուս կատարման մէջ:

Պերպերեանի հրապարակագրական ասպարէզին հեռուէն հետեւելէ վերջ երկար տարիներ՝ ինծի բախտը վիճակուեցաւ իրեն հանդիպելու 'Պայքար'ի խմբագրատան մէջ, ուր վեց տարիներ վայելցի իր մտերմութիւնն ու գործակցութիւնը:

Անոր աշխատանքը ունէր ժամացոյցային ճշգրտութիւն: Առաւօտուն ճշդապահութեամբ կը հասներ խմբագրատուն եւ միեւնոյն ճշդապահութեամբ ալ կը մեկնէր խմբագրատունէն երեկոյեան: Ան կարգապահութեան մարդն էր եւ գիտէր իմաստուն կերպով տնտեսել իր ժամանակը: Պերպերեանի որոշումով 'Պայքար'ի շաբթուան վեց թիւերը պետք է սկսէին խմբագրականով: Երեք խմբագրականները կը գրէր Նուպար Պերպերեան ընդհանուր նիւթերու մասին, իսկ օր ընդ մէջ քաղաքական խմբագրական մը կը գրէր Նուպար Ակիշեան, մեր տաղանդաւոր գրագետ ընկերը, որուն գրիչը բեղուն էր: Պարբերաբար Նաեւ հերթը կը հասներ ինծի խմբագրական գրելու: Այնպէս

որ թերթը կ'օժտուէր այլազան ոճով եւ այլազան դիմագիծ ունեցող առաջնորդող յօդուածներով:

Պերպերեան անանդապաշտ էր եւ մեծ յարգանք կը տածէր որքան հայկական տօներու նոյնքան՝ ամերիկեան տօներու նկատմամբ: Ինքնուրուար անպայման խմբագրական մը կը գրէր այդ տօներու կապակցութեամբ եւ տարուէ տարի միեւնոյն տօները կ'ունենային տարբեր բովանդակութեամբ խմբագրականներ:

Պերպերեան խստամբեր կերպով կը հետեւէր հայկական, հայրենական եւ միջազգային անցուղարձերուն որոնք կ'ընդգրկուէին իր խմբագրականներուն մէջ: Իր հայկական նիւթերուն մէջ կը ճառագայթէր իր ջերմ հայրենասիրութիւնը, իսկ, կուսակցական բովանդակութեամբ խմբագրականներուն մէջ, կուռ գաղափարապաշտպանութիւնը:

Բնականաբար, տարիներու թաւաքով իր բոլոր գրութիւնները չունէին միեւնոյն տոկոսնութիւնը՝ սակայն անպայման ունէին Նուպարի յատուկ անհատականութեան դրոշմը:

Նուպար կը խօսէր՝ բառերն ու վանկերը յատուկ շեշտաւորումով դրսեւորելով: անոր խօսքին բառերը մարգարիտներն էին անոր միտքին: Իր կառուցուած խօսակցութեան նման ունէր Նաեւ կառուցուած ձեռագիր մը զոր պահեց մինչեւ իր վերջին խմբագրականին հրապարակումը:

Հսկայ եւ պարտաւորեցնող ժառանգ մը թողուց ան իր ետին, իր ողջութեան, ինչպէս յետ մահու, իր ամբողջական թողուր նուիրելով Թէքեան Մշակութային Միութեան: Իր անձին ու ժառանգութեան անանդապաշտ հանդիսացաւ իրեն այնքան հոգատար Գեորգ Մարաշեան:

Նուպարին ամենէն վստահելի մտաւորական ընկերն էր Յակոբ Վարդիվառեան, որ ստանձնեց հարիւրաւոր գրութիւնները ուսումնասիրել եւ Նուպարի յիշատակին արժանի հատոր մը կազմել: Վտախ եմ որ Նուպար իրեն յատուկ լուռ ժպիտով, այսօր վերէն գոհունակութիւն կը յայտնէ այս ծրագրի ամբողջացման համար եւ իր օրինութիւնը կը տարածէ այդ դժուարին գործը գլուխ հանողներուն նկատմամբ:

Այս հատորը, որքան կը ցոլացնէ Նուպարին անհատականութիւնը, նոյնքան ալ կը վերականգնանք անոր ապրած ժամանակը, իր վերիվայրումներով, պայքարներով, յաջողութիւններով, ու Նաեւ՝ վիշտով:

Խաղաղութիւնը Արիւն Կը Պահանջէ

Սկիզբը էջ 06

Այսպէսով մի գուցէ կանխած կ'ըլլանք իբրեւ թէ քաղաքակիրթ երկիրներու յարգարժան այրերուն բացայայտ յարձակումը եւ Նախապարձակը տեսնելով հանդերձ կողմերուն զինադուլ առաջարկող տիմար ելոյթները: Յիշենք որ այդ անբարտաւան ելոյթները որքան կը ցաւեցնէին մեզ եւ 44 օրեայ պատերազմին մեկնարկած պահէն սկսեալ միաբերան կը կրկնէին Նոյն կոչը առանց դոյզն իսկ տարբերութիւն դնելու յարձակողին եւ յարձակումը դիմագրաւողին միջեւ:

Այս տողերը գրելու ժամանակ անշուշտ որ քաջ տեղեակ ենք պատերազմով յոգնած ու մաշած ժողովուրդին հոգեբանութենէն:

Խաբուածութենէն բխող վարանում մը կայ այդ ձանձրացման ետին: Երեւոյթ մը՝ որ թշնամին

ալ կը նկատէ եւ ըստ այնմ կը ծրագրէ իր յառաջընթացը: Ահաւասիկ հոն է որ արդիւնաւետ պիտի ըլլայ միահամուռ գինեալ դիմադրութիւնը, որ կանխատեսած պիտի չըլլար թշնամին:

Խաղաղութեան երաշխիքը հակահարուածի սաստկութեան հետ համեմատուած է: Որքան ատեն որ շարունակենք զիջողութեան դիրք պահել թշնամին ալ անելի մեծ եռանդով պիտի գայ մեր վրայ: Յիշենք որ իրենցիաշուոյն յաղթանակով անարտած 44 օրեայ պատերազմն ալ իր կարգին Փիրուզեան յաղթանակ մըն է, որ ապահովուած էր բազմաազար պատանիներու կեանքի փոխարէն:

Կարելի է ըսել թէ խաղաղութեան ձգտումը կը պահանջէ անելի թեժ կռիւներ:

«Ակօս»

ԲԱՆ ՈՒ ԳԻՐ

Մի օր կզգաս իմ սրի կարիքը, բայց ինձ էլ չես ունենայ, ապերախտ ժողովուրդ...

Այժմ լիզում եմ քո և թշնամու ինձ հասցրած վերքերը և սպասում եմ քեզանից խնդրածս վարպետին, որ գայ, շուտ գա՝ կոպիտ գործիքներով հանելու իմ աչքերը, կուրացնելու ինձ, որ չտեսնեմ քո գլխին գալիք զուլումները, քո խայտառակութիւնը, քո բարոյական անկումը: Ասա, մնա՛ց մի բան, որ խնայելի, չզոհաբերելի քո ազատութեան, քո փրկութեան, քո փառքի համար: Զո դաշտերում, քո հողի վրայ իմ արիւնն է թափուել: Դեռ չի փակուել թշնամու՝ ինձ հասցրած վերքը, իսկ քոնը, ժողովուրդ, քո հասցրածը միշտ թարմ պիտի մնա ու հազար վերքերի ցաւով պիտի մորմոքայ:

Դու ուզեցիր այն, ինչ ուզում էր թշնամին...

Վա՛յ քեզ, ժողովուրդ, ի՛նչ պատասխան պիտի տաս աստծուդ, խղճիդ, պատմութեանը...

Ներում եմ, թէն պատմութիւնը չի ների քեզ...

Աստուած և իմ սերը քեզ հետ, ապերախտ ժողովուրդ...

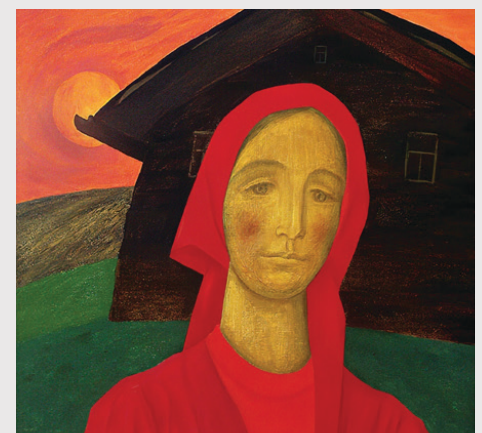
ԳԱՐԵԳԻՆ ՆՇԴԵՀ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

24 2022
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Կրկ Երկ Երեք Զրեք Հնգ Ուրբ Շբթ

				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

ԶԱՆԱ ԹԻԹԻՆՏԵԱՆ

(1931 – 2011)

«Որ չմարի»

Առողջապահական

Դեղահատ՝ Մանկական Մահացուքեան Զիմնական Պատճառներէն Մէկը Կանխելու Զամար

Աշխարհի մեծ մասին մէջ, մանկական փորլուծութիւնը մահացուքեան գլխաւոր պատճառը կը հանդիսանայ: Կարելի է արդեօք «փորլուծութիւն» դեղահատ պատրաստել՝ այս չարիքը արմատախիլ ընելու համար:

Հիւսիսարեւելեան համալսարանին մէջ, Նիլ Ճոշի տարրալուծարանի գիտնականները մէկ քայլ աւելի մօտ են այսպիսի դեղահատի մը ստեղծման, ըստ PLOS Pathogens ամսագրին մէջ հրապարակուած յօդուածին մէջ:

Քիմիական կենսաբանութեան ամպիոնի օգնական փրոֆ. Ճոշի խօսքով՝ յօդուածը կը նկարագրէ նոր մշակուած «փորլուծութիւն» բուժումը, որ հակամարմիններու սպիտակուցներով յագեցած «մանրէաբանական ցանց» կը ստեղծէ, որոնք կը կանխեն հիւսնդութիւնը՝ կապուելով աղիքային հիւսնդութիւն յառաջացնող «փաթոճէն»ներուն:

Գաղափարը այն է, որ այս մշակուած բուժումը դեղահատի տեսքով ըլլայ: Անիկա ուժի մէջ կը մտնէ անմիջապէս որ մարսողական համակարգին մէջ կը մտնէ, բացատրած է Ճոշին: Հիւսիսարեւելեան համալսարանի վերջերս հրապարակուած հետազոտութիւնը թափօսի բժշկական եւ անասնաբուժական բժշկութեան դպրոցներու հետ միատեղ կ'ապացուցէ, որ հայեցակարգը կ'աշխատի տարրալուծարանին մէջ, նշած է իլիա Կելֆաթ, որ հետազոտութեան

մասնակցած է իբրեւ Հիւսիսարեւելեան համալսարանի հրապարակագիտաշխատող:

Յաջորդ քայլը ցոյց տալն է, որ անիկա կ'աշխատի կենդանիներու վրայ, ըսած է Կելֆաթ:

Հիւսնդութիւններու վերահսկման եւ կանխարգիլման կեդրոնի տուեալներով՝ «Էնթերալ» հիւսնդութիւններու հետեւանքով յառաջացած լուծը փոքրիկներու մահուան երկրորդ պատճառն է աշխարհի մէջ՝ օրական աւելի քան 2000 փոքրիկի մահուան պատճառ դառնալով:

Հետազոտութիւնը, որ հրապարակուած է PLOS Pathogens ամսագրին մէջ, երկարած է քանի մը տարի եւ սկսած է այն ժամանակ, երբ Ճոշի եւ Կելֆաթ կ'աշխատէին Զարվըրտի համալսարանին մէջ:

Բացայայտուած է, որ ուղտանմանները, այդ շարքին՝ ալիականները եւ լամաները, շատ պարզ տեսակի հակամարմիններ կ'արտադրեն, որ կրնան մշակուիլ նոյնիսկ «պաթթիւրիա»ներու, այդ շարքին՝ օգտակար «պաթթիւրիա»ներու համար, յայտնած է Կելֆաթ:

Afhil.com

Միջազգային Լուրեր

Թուրքիոյ Փոխնախագահը Անդրադարձած Է Փելլոսիի Հայաստան Այցելութեան

Թուրքիոյ փոխնախագահ Ֆուաթ Օքթայ Twitter-ի իր էջին գրառումներ կատարած է՝ ԱՄՆ Ներկայացուցիչներու պալատի խօսնակ Նենսի Փելլոսիի Հայաստան կատարած այցելութեան մասին: Այս մասին կը հաղորդէ Ermenihaber.am-ը:

Ըստ Օքթայի՝ լիովին անընդունելի են Փելլոսիի երեւանեան յայտարարութիւնները, որոնք իբրեւ թէ պատմական եւ ներկայ իրողութիւններուն հետ չեն համադրուիր ու չեն արտայայտեր անկողմնակալ տեսակէտներ: Թուրքիոյ փոխնախագահը Փելլոսիին նոյնիսկ մեղադրած է «դիւանագիտական ջանքերը

խափանումի ենթարկելու» մէջ: «Մենք վճռականօրէն պիտի շարունակենք կանգնիլ Ազրայէճանի կողքին, որ 30 տարի անարդար եւ ապօրինի բռնազրաւման տակ գտնուող իր հայրենի հողերը ազատելու համար անձնուիրաբար կը պայքարի», - գրած է Ֆուաթ Օքթայ:

Հայկական Թասերու Ուսումնասիրութեան Համար

Սիրելի ընթերցող,

Լծուած են բաղնիքի հայկական թասերը ուսումնասիրելու աշխատանքին: Առաջին յօդուած մը լոյս ընծայած ըլլալով Հայկազեան Հայագիտական Հանդէսի 2022/1 հատորին մէջ, Ներկայիս կը ջանամ նիւթեր հաւաքել բաղնիքի հայկական կաւի թասերու մասին (կից նկարը): Եթէ ունիք, կամ գիտէք թէ ծանօթ մը ունի, կամ տեսած էք նման կաւի թաս մը, պիտի խնդրեմ որ հաղորդակցիք հետս, որպէսզի ունենամ թասին չափագրութիւնները (կշիռը, բարձրութիւն, մետաղի հաստութիւն, տրամագիծերու չափ), մետաղի տեսակ, զարդեր եւ արձանագրութիւն (եթէ կան): Ուշագրաւ պիտի ըլլար գիտնալ նաեւ թասին պատկանելիութիւնը եւ պատմութիւնը՝ թէ ինչպէ՛ս եւ ե՛րբ դարձած է ան ձեր սեփականութիւնը:

Այս ուսումնասիրութիւնը նպատակ կը հետապնդէ հայ պղնձարուեստի սպիտակ էջերէն մէկը փաստագրել եւ համապատասխան նիւթերով ամրագրել իբրեւ հայկական պղնձարուեստի իւրօրինակ դրսեւորում: Շնորհակալ պիտի մնամ եթէ հաղորդակցիք հետս: Հեռաձայնիս թիւն է 00916 (3)712058: Իսկ էլեկտրոնային հասցէս է. - adakessian@haigazian.edu.lb , նամակատան հասցէս՝ Antranik Dakessian, Haigazian University, P.O. Box 11-1748, Riad El Solh 1107 2090, Beirut Lebanon:

Յարգանք՝

Անդրանիկ Տազետեան

ՎԱՀԱՆ ԹԵԲԵԵԱՆ ՄԻՋՆ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ

2022-2023 տարեշրջանի

ԿՐԹԱԹՈՇԱԿԸ ԱՆՎՃԱՐ Է

- ✳ Հայեցի եւ Ազգային Դաստիարակութիւն
- ✳ Նկարագրակերտման Ծրագիր / Character Education Program
- ✳ Կեանքի Հմտութիւններ / Life Skills
- ✳ Աշակերտակեդրոն Ուսուցում / Student Centered Learning
- ✳ Արտադասարանային Բազմազան Ծրագիրներ
- ✳ Կրթական Արուեստագիտութեան Օգտագործում / Educational Technologies in the Classroom
- ✳ STEAM (Coding / Robotics)
- ✳ Հոգատար Միջավայր / Caring Environment

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

- Պրեզիտ՝ Երկուշաբթի 19 Սեպտեմբեր
- Նախ. եւ Միջն.՝ Երկուշաբթի 26 Սեպտեմբեր
- Մանկապարտէզ՝ Երկուշաբթի 3 Հոկտեմբեր

Արձանագրութիւնները կը շարունակուին Սեպտեմբեր 6-էն սկսեալ՝ Երկուշաբթիէն Ուրբաթ, կէսօրէ առաջ ժամը 9-12

☎ 01/260525 01/260574 ✉ info@vahantekeyan.com 🌐 www.vahantekeyan.com